СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ
СОФИЯ
Вх. № НУ1-173
04.11. 2026 г.

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Иван Руменов Бянов,
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Стопански факултет, професионално направление 3.8. Икономика,
член на научното жури съгласно Заповед № РД 05-187/07.10.2026 г. на Председателя на ССА

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност **„доцент“** в професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (земеделие)“, обявен в ДВ, бр. 70 от 04.08.2026 г. за нуждите на Института по планинско животновъдство и земеделие – Троян.
Кандидат: гл. ас. д-р **Катерина Ангелова Чуркова**, ИПЖЗ – Троян.

1. Общи данни за конкурса и кандидатката

В конкурса участва един кандидат. Документите са подадени в срок и съответстват на чл. 88 от Правилника за развитие на академичния състав в ССА. Кандидатката е придобила ОНС „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (земеделие)“ в ИАИ – София (диплома № 0219/12.12.2023 г.). Тя заема длъжността „асистент“ в ИПЖЗ – Троян от 18.01.2021 г. и „главен асистент“ – от 27.05.2024 г. Условията по чл. 104, ал. 1 от Правилника са изпълнени. Нямам съвместни публикации с кандидатката и не съм в конфликт на интереси.

2. Съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на ССА

Група показатели	Изискване	Кандидатка
А – дисертационен труд	50	50
В – хабилитационен труд (монография)	100	100
Г – публикации извън хабилитационния труд	200	217,5
Д – цитирания	50	75
Е – проекти	–	60

Представени са 14 труда за периода 2024–2026 г.: монография и 13 статии в издания, индексирани в Web of Science и/или Scopus. Шест от статиите са в списания с импакт фактор или импакт ранг. Десет от 14-те труда са самостоятелни, което свидетелства за висок личен принос. Трудовете не повтарят представените за ОНС „доктор“ и за длъжността „главен асистент“, а трудове под печат няма. Кандидатката е участвала в четири проекта, един от които с външно за ССА финансиране (НП „Млади учени и постдокторанти – 2“, МОН). Минималните национални изисквания и допълнителните изисквания на ССА са изпълнени.

3. Оценка на хабилитационния труд

Монографията „Икономическа оценка на агроекологичните практики при производство на фураж от бобови треви в условията на устойчиво земеделие“ (Инфовижън, 2026, ISBN 978-619-7737-40-0) е в обем от 177 страници. Тя съдържа въведение, три глави, заключение и библиография от 255 източника, с 19 таблици и 15 фигури. В основата ѝ са опити, проведени в ИПЖЗ – Троян по проекти ЗФТК 7 и ЗФТК 36 на ССА. Изследвани са пет вида бобови треви, седем сорта звездан, органично торене на звездан с Благо 5 и Fertileader Axis (2020–2023 г.) и шест варианта на самостоятелни и смесени тревостои (2024–2025 г.). Силна страна на труда е съчетаването на икономическата оценка, изградена чрез технологични карти, с продуктивните и качествените показатели на фуража. Обосновани са конкретни препоръки: червената

детелина като най-подходящ вид, сортовете Madison и Bursztym, Благо 5 в доза 600 ml/da и смеската звездан + червена власатка като вариант с най-ниска себестойност и най-висока брутна печалба.

4. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Приемам приносите със следната характеристика по групите на чл. 5, ал. 3, т. 3 от Правилника:

Получаване и доказване на нови факти (група „д"): икономическа оценка (производствени разходи, себестойност, брутна печалба, рентабилност, коефициент на икономическа ефективност) на видове и сортове бобови треви, органични торове и техните дози и на състави на тревни смески при планински условия. Установени са вариантите с най-ниска себестойност и най-висока рентабилност. Оценена е икономическата ефективност на информационни копия на хербицидни формулировки (Г7.2).

Получаване на потвърдителни факти (група „е"): силното влияние на условията на годината върху добива, разходите и себестойността; положителният ефект на органичното торене и на бобовия компонент в смесените тревостои върху икономическите показатели и агробиоразнообразието.

Приноси за внедряване (група „ж"): препоръки за видов и сортов състав, органични торове и дози при кисели почви в планински условия и за състав на смесени тревостои. Приносите имат практическа стойност за стопанствата и консултантските служби в планинските райони.

5. Критични бележки и препоръки

1. **Реалистичност на разходите.** В опита със смесени тревостои производствените разходи са отчетени между 25 и 62 лв./дка, а рентабилността – между 369 и 943% (Табл. 18). В Г7.8 рентабилността надхвърля 1000%. Тези стойности са трудно съпоставими с практиката. Не е ясно дали и как са отчетени разходите за създаване на тревостоя (оран, дискуване, сеитба, торене), рентата и амортизациите. Препоръчвам пълна калкулация с разпределяне на разходите за създаване на тревостоя за срока на ползването му, оценки с дисконтиране (NPV, анюитет) и анализ на чувствителност към цените.
2. **Вътрешни несъответствия в монографията.** В методиката периодът на опита с бобовите видове е 2021–2023 г., а в таблиците и фигурите – 2020–2022 г. В заключението най-висок добив се приписва на смеската звездан + червена власатка, а според Табл. 18 той е при червена детелина + червена власатка (1052,9 срещу 1043,6 кг/дка). Твърдението, че бобовите треви в смеските „увеличават многократно рентабилността" спрямо самостоятелния посев, противоречи на най-високата рентабилност на самостоятелния звездан (943%).
3. **Методически бележки.** Част от отчетените „много високи" корелации и регресии (фиг. 2–4, 6–9 и 13–15) са между показатели, свързани по определение: приходът е произведение от добива и цената, себестойността е отношение между разходите и добива. Те не представляват самостоятелен емпиричен резултат. Разделът за сортовете звездан (3.2) се основава на вече публикувани данни (Churkova, 2019a). Препоръчвам да се оцени и ефектът от плащанията по ОСП (екосхеми, биологично земеделие, плащания за райони с природни ограничения).
4. **Икономическо съдържание.** Част от трудовете (В3.2, В3.3, Г7.5) и съответните раздели на монографията са с преобладаващо агрономически характер (химичен и влакнинен

състав, смилаемост). Икономическото им измерение е слабо изразено. Някои твърдения са прекомерни, например че се „елиминират всякакви рискове за околната среда“ (В3.5).

Бележките **не намаляват** стойността на получените резултати и приноси, а са насоки за бъдещата работа на кандидатката.

Въпрос към кандидатката: Как би се променила икономическата ефективност при развитието на селските райони, ако в оценката се включат плащанията по Стратегическия план на България по ОСП 2023–2027 г.?

6. Становище относно плагиатство

Не установих наличие на плагиатство в представените трудове.

7. Заключение

Кандидатката е изграден изследовател с ясно научно направление, значителна самостоятелна продукция и приложими в практиката резултати. Тя отговаря на минималните национални изисквания и на изискванията на Правилника на ССА. Въз основа на изложеното давам **положителна оценка** и предлагам на уважаемото научно жури да предложи на Научния съвет да избере гл. ас. д-р **Катерина Ангелова Чуркова** на академичната длъжност **„доцент“** в професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (земеделие)“.

3.11.2026 г. Член на научното жури: .....

/доц. д-р Иван Бянов/

STATEMENT OF OPINION

by Assoc. Prof. Ivan Rumenov Byanov, PhD,
St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo, Faculty of Economics, professional field 3.8. Economics,
member of the scientific jury appointed by Order No. RD 05-187/07.10.2026 of the President of the Agricultural Academy

Subject: competition for the academic position of **"Associate Professor"** in professional field 3.8. Economics, scientific specialty "Economics and Management (Agriculture)", announced in the State Gazette, issue 70 of 04.08.2026, for the needs of the Research Institute of Mountain Stockbreeding and Agriculture – Troyan.
Candidate: Chief Assist. Prof. **Katerina Angelova Churkova**, PhD, RIMSA – Troyan.

1. General information on the competition and the candidate

One candidate takes part in the competition. The documents were submitted on time and comply with Art. 88 of the Rules for the Development of the Academic Staff at the Agricultural Academy (AA). The candidate obtained the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty "Economics and Management (Agriculture)" at the Institute of Agricultural Economics – Sofia (Diploma No. 0219/12.12.2023). She has held the position of Assistant Professor at RIMSA – Troyan since 18.01.2021 and of Chief Assistant Professor since 27.05.2024. The conditions of Art. 104(1) of the Rules are met. I have no joint publications with the candidate and no conflict of interest.

2. Compliance with the national minimum requirements and the requirements of the AA

Group of indicators	Requirement	Candidate
A – dissertation	50	50
C – habilitation thesis (monograph)	100	100
D – publications outside the habilitation thesis	200	217.5
E – citations	50	75
F – projects	–	60

Fourteen works from 2024–2026 are submitted: a monograph and 13 articles in outlets indexed in Web of Science and/or Scopus. Six of the articles are in journals with an impact factor or impact rank. Ten of the 14 works are single-authored, which shows a high personal contribution. The works do not repeat those submitted for the "Doctor" degree or for the position of Chief Assistant Professor, and none are in press. The candidate has taken part in four projects, one of them funded from outside the AA (National Programme "Young Scientists and Postdoctoral Researchers – 2", Ministry of Education and Science). The national minimum requirements and the additional requirements of the AA are met.

3. Assessment of the habilitation thesis

The monograph "Economic Evaluation of Agro-ecological Practices in Forage Production from Legume Grasses under Sustainable Agriculture" (Infovision, 2026, ISBN 978-619-7737-40-0) runs to 177 pages. It comprises an introduction, three chapters, a conclusion and a bibliography of 255 sources, with 19 tables and 15 figures. It is based on trials carried out at RIMSA – Troyan under projects ZFTK 7 and ZFTK 36 of the AA. It covers five legume species, seven bird's-foot trefoil cultivars, organic fertilisation of bird's-foot trefoil with Blago 5 and Fertileader Axis (2020–2023) and six variants of pure and mixed grass stands (2024–2025). A strength of the work is that it

combines an economic evaluation built on technological cards with the productive and qualitative indicators of the forage. It substantiates specific recommendations: red clover as the most suitable species, the cultivars Madison and Bursztym, Blago 5 at a dose of 600 ml/da, and the bird's-foot trefoil + red fescue mixture as the variant with the lowest cost price and the highest gross profit.

4. Assessment of the scientific and applied contributions

I accept the contributions with the following characterisation under the groups of Art. 5(3), item 3 of the Rules:

Obtaining and proving new facts (group "e"): an economic evaluation (production costs, cost price, gross profit, profitability, coefficient of economic efficiency) of legume species and cultivars, organic fertilisers and their doses, and grass mixture compositions under mountain conditions. The variants with the lowest cost price and the highest profitability are identified. The economic efficiency of information copies of herbicide formulations is assessed (D7.2).

Obtaining confirmatory facts (group "f"): the strong influence of the conditions of the year on yield, costs and cost price; the positive effect of organic fertilisation and of the legume component in mixed grass stands on economic indicators and agrobiodiversity.

Contributions to implementation (group "g"): recommendations on species and cultivar structure, on organic fertilisers and doses for acid soils in mountain conditions, and on the composition of mixed grass stands. The contributions are of practical value for farms and advisory services in mountain areas.

5. Critical remarks and recommendations

1. **Realism of costs.** In the mixed grass stand trial, production costs are reported at 25–62 BGN/da and profitability at 369–943% (Table 18). In D7.8, profitability exceeds 1000%. These values are hard to reconcile with practice. It is not clear whether and how the costs of establishing the grass stand (ploughing, discing, sowing, fertilisation), land rent and depreciation are accounted for. I recommend full costing that spreads the establishment costs over the stand's period of use, evaluations with discounting (NPV, annuity) and a sensitivity analysis to prices.
2. **Internal inconsistencies in the monograph.** In the methodology, the period of the legume species trial is 2021–2023, while the tables and figures give 2020–2022. The conclusion attributes the highest yield to the bird's-foot trefoil + red fescue mixture, whereas according to Table 18 it is achieved by red clover + red fescue (1052.9 vs 1043.6 kg/da). The claim that legumes in mixtures "increase profitability many times over" compared with pure stands contradicts the highest profitability recorded for pure bird's-foot trefoil (943%).
3. **Methodological remarks.** Some of the reported "very high" correlations and regressions (Figs. 2–4, 6–9 and 13–15) are between indicators linked by definition: revenue is the product of yield and price, and cost price is the ratio of costs to yield. They are not an independent empirical result. The section on bird's-foot trefoil cultivars (3.2) is based on previously published data (Churkova, 2019a). I recommend also assessing the effect of CAP payments (eco-schemes, organic farming, payments for areas facing natural constraints).
4. **Economic content.** Some of the works (C3.2, C3.3, D7.5) and the corresponding sections of the monograph are predominantly agronomic in nature (chemical and fibre composition, digestibility). Their economic dimension is weakly expressed. Some claims are overstated, for example that "any risks to the environment" are eliminated (C3.5).

The remarks **do not diminish** the value of the results and contributions obtained; they are guidelines for the candidate's future work.

Question to the candidate: How would the economic efficiency in rural development change if payments under Bulgaria's CAP Strategic Plan 2023–2027 were included in the evaluation?

6. Opinion on plagiarism

I found no plagiarism in the submitted works.

7. Conclusion

The candidate is an established researcher with a clear research focus, a substantial body of single-authored work and results applicable in practice. She meets the national minimum requirements and the requirements of the Rules of the AA. On the basis of the above, I give a **positive assessment** and propose that the esteemed scientific jury recommend to the Scientific Council that Chief Assist. Prof. **Katerina Angelova Churkova**, PhD, be elected to the academic position of **"Associate Professor"** in professional field 3.8. Economics, scientific specialty "Economics and Management (Agriculture)".

3.11.2026

Member of the scientific jury: .....

/Assoc. Prof. Ivan Byanov, PhD/